

БЕЗПЕКА ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ У КОНТЕКСТІ УГОДИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З УКРАЇНОЮ ПРО АСОЦІАЦІЮ

***Кривошея Є.В., студентка*,
Харківський національний аграрний університет
ім. В.В. Докучаєва***

Всі країни-члени Європейського Союзу безумовно приймають всю сукупність його законів і зобов'язань, пов'язаних з договорами та угодами, в яких ЄС є учасником, у тому числі законів і правил, що відносяться до виробництва та переробки харчових продуктів.

Незважаючи на те, що гармонізація європейського законодавства між всіма країнами-членами ЄС триває досить тривалий час, переважна більшість законів і правил, що стосуються продуктів харчування, вже узгоджені. У тих випадках, коли загальноєвропейське законодавство неповне або відсутнє, зазвичай застосовується національне законодавство, яке в окремих випадках пояснює окремі відмінності у трактуванні тих чи інших норм у різних країнах-членах.

Основним принципом концепції єдиного ринку є «принцип взаємного визнання», тобто гарантування, що всі продукти харчування, які виробляються в ЄС або імпортуються з третьої країни, можуть вільно пересуватися по всій території союзу, якщо вони відповідають визначеним вимогам. Виключення становлять лише товари, які можуть являти загрозу здоров'ю людей, тварин та рослин або навколишньому середовищу.

Регламент ЄС 764\2008 встановлює процесуальні вимоги до взаємного визнання і визначення прав та обов'язків національних органів з одного боку і підприємств – з іншого [1].

Вільний рух може бути гарантовано тільки у випадку, коли всі аспекти узгоджені законодавчо. Наприклад, харчові продукти можуть відповідати загальним директивам маркування, але також здатні мати окремі вимоги щодо охорони здоров'я, для яких узгоджених правил ще не існує. Імпортована продукція повинна відповідати існуючим вимогам держав-членів у випадках, коли узгоджені вимоги ЄС ще не запроваджені.

Європейський Союз застосовує подвійний підхід до гармонізації законодавства щодо продовольчих товарів:

- горизонтальний – законодавство, яке охоплює загальні аспекти для всіх харчових продуктів (наприклад, щодо вмісту добавок, маркування, гігієни) – на рівні регламентів;

* Науковий керівник – Петров В.М., к.е.н., професор

- вертикальний – законодавство про конкретні продукти (наприклад, какао і шоколадні вироби, цукор, мед, фруктові соки, фруктові джеми) – на рівні директив.

Продовольче законодавство ЄС характеризується поступовою еволюцією, запровадженням нових правил і директив, змін до чинного законодавства та реалізації правил. Воно перекладається 24-ма офіційними мовами, які використовуються у країнах ЄС – 28, та публікуються в офіційному журналі. Директиви визначають результат, який має бути досягнутий, щоб надати кожній країні-члену ЄС вибір форм і способів перенесення тієї чи іншої директиви до чинного національного законодавства (як правило, протягом 2-3 років після прийняття).

Європейський підхід регулювання продовольчого ринку ґрунтується на рамковому регулюванні, що встановлює загальні принципи та засади «харчового» законодавства ЄС (Регламент 178/2002), а також запроваджує процедури щодо дотримання якості і безпечності продовольства. Регламент враховує «принцип обережності» і встановлює загальні положення для запровадження принципу «простежуваності» продовольства (можливості відстежувати і контролювати безпечність і якість харчових продуктів, кормів та інгредієнтів на всіх етапах виробництва, переробки і розподілу). Також тут акцентується увага на необхідності відповідного «відстеження» продовольчих товарів імпортного походження, яке виведене в окремий документ та опубліковане у керівництві із впровадження (Guidance Document on the Implementation of the General Food Law) [2]. Даний регламент також забезпечує нормативну базу для уникнення ризиків, пов'язаних із дотриманням якості та безпечності. Також у загальному регламенті запроваджено Європейський орган з безпеки харчових продуктів (European Food Safety Authority – EFSA), який є незалежним органом і покликаний забезпечувати наукове консультування законодавців, розробку конкретних нормативних документів щодо безпеки харчових продуктів і кормів, а також здійснювати контроль гармонізації та дотримання законодавства [3].

Всі зобов'язання, які Україна взяла на себе в рамках Угоди про ГВ ЗВС з Європейським Союзом, можна розподілити на три групи:

1. Доступ до товарних ринків (національний режим та доступ товарів на ринок, визнання відповідності, засоби захисту торгівлі, використання технічних бар'єрів та санітарних і фіто-санітарних заходів).

2. Лібералізація ринків послуг (заснування підприємницької діяльності, торгівлі послугами та електронної комерції, здійснення поточних платежів та руху капіталу).

3. Правила торгівлі (правила державних закупівель, захисту інтелектуальної власності, конкуренції, прозорості, запровадження спрощеної процедури торгівлі та митного оформлення, врегулювання торговельних відносин в енергетичній сфері, суперечок, механізмів посередництва тощо).

Угодою обумовлено низку переваг для вітчизняних виробників. У першу чергу це стосується запровадження тривалих перехідних періодів щодо скасування ввізних мит, які є більшими, ніж для ЄС, та становить від 3 до 10 років у залежності від товару. Для низки європейських товарів українське мито знизиться лише частково (на 20-60 % протягом 5-10 років). Також передбачені зобов'язання ЄС щодо незастосування експортних субсидій на сільськогосподарські товари в торгівлі з Україною.

Впродовж 10 років передбачається поступове скасування ввізних мит з боку ЄС для товарів, що походять з України, при чому для більшості товарів воно має відбутися вже у перший рік дії угоди (99 % тарифних ліній). Ще одним інструментом можна вважати запровадження спеціального захисного механізму у вигляді стягнення додаткового збору протягом 15 років щодо окремих товарів, перелік яких визначає Україна (насіння соняшнику, шкірсировина тощо). Фактично мова йде про перехідний період для поступового скасування експортних мит на зазначені види продукції, які трансформуються в інструмент так званого експортного збору.

Як наслідок, вітчизняний аграрний сектор отримає найбільші переваги від зменшення ввізних мит: 330 млн євро для сільськогосподарської сировини та 53 млн євро для переробленої сільськогосподарської продукції. Нові можливості доступу до ринків ЄС та запровадження вищих стандартів виробництва продукції покликані залучити додаткові інвестиції, стимулювати модернізацію сільського господарства та покращити умови праці у галузі.

Література.

1. Регламент (ЄС) N 765/2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

2. Регламент (ЄС) N 178/2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

3. EFSA – Европейское агентство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gmoobzor.com/stati/efsa-evropejskoe-agentstvo.html>